

فصل 6- ویرایشگرهای متنی

در این فصل در خصوص اهمیت مدیریت يك ویرایشگر صحبت می شود. ما اساساً بر ویرایشگر vi پیشرفته تمرکز می کنیم.

پس از پایان این بخش، شما خواهید توانست:

- يك فایل را در حالت متنی باز کنید و ببندید

- فایلها را ویرایش کنید

- متن را جستجو کنید

- خطاها را بازگردانید

- فایلها را ترکیب کنید

- فایلهاي از دست رفته را بازیابی کنید

- برنامه یا بسته ای برای کارهای اداری بیابید

6.1- ویرایشگرهای متنی

6.1.1- چرا از يك ویرایشگر استفاده كنم؟

این خیلی مهم است که حداقل بتوانید از يك ویرایشگر متنی استفاده کنید. دانستن چگونگی استفاده از يك ویرایشگر متنی بر روی سیستم شما، اولین قدم به سوی استقلال است.

در فصل آینده برای ویرایش فایلهاي که محیط ما تحت تاثیر قرار می دهند نیاز به مهارت در يك ویرایشگر متنی داریم.

به عنوان يك کاربر پیشرفته، ممکن است شما بخواهید نوشتن سند یا کتابی را شروع کنید، یا وب سایت ها و برنامه ها را توسعه دهید.

مدیریت يك ویرایشگر همانطور که باعث پیشرفت توانایی هاي شما می شود، باعث پیشرفت وسیع در بهره وردی شما نیز می شود.

6.1.2- از کدام ویرایشگر استفاده كنم؟

تمرکز ما بر ویرایشگرهای متنی است، که می توانند بر روی سیستم ها بدون محیط گرافیکی و در پایانه هاي windows استفاده شوند. علاوه بر این شما می توانید از ویرایشگر متنی برای کنترل ماشین هاي دور استفاده کنید.

از آنجایی که شما نیاز به انتقال تمام محیط گرافیکی در شبکه ندارید، استفاده از ویرایشگرهای متنی به طور چشمگیری سرعت شبکه را افزایش می دهد.

به طور معمول، چندین راه برای کنترل مشکل وجود دارد. اجازه دهید ببینیم معمولاً چه ویرایشگرهایی موجود است:

ED -6.1.2.1

ویرایشگر **ed**، ویرایشگر خطی است که برای ساختن، نمایش دادن، اصلاح کردن و حتی پردازش فایل متنی، به دو صورت تعاملی و با استفاده از shell script استفاده می شود.

Ed ویرایشگر اصلی یونیکس می باشد، و بنابراین به طور گسترده موجود است. با وجود این، برای بیشتر اهداف، ویرایشگرهای تمام صفحه مثل **emacs** و **vi** جایگزین می شود، پائین تر را ببینید.

GNU Emacs - 6.1.2.2

Emacs ویرایشگر توسعه پذیر و منعطف، با ویژگی های خود مستند سازی و نمایش بلادرنگ است، که بر روی یونیکس و سیستمهای دیگر شناخته شده است. متنی که ویرایش می شود بر روی صفحه دیده می شود و زمانی که شما دستورات را می نویسید به طور خودکار به روز می شود. ویرایشگر بلادرنگ است زیرا معمولاً پس از نوشتن یک یا دو حرف، نمایشگر بارها به روز می شود. این کار، اطلاعاتی را که شما باید در زمان ویرایش در ذهن خود نگه دارید به حداقل می رساند. Emacs را یک ویرایشگر پیشرفته گویند زیرا امکاناتی را پشتیبانی می کند که از یک درج یا حذف ساده فراتر می رود: کنترل زیر برنامه ها، شناسایی خودکار برنامه ها، مشاهده همزمان دو یا چند فایل، ویرایش متن قالب بندی شده، و قبول کردن قالبهایی چون حروف، کلمات، خطوط، پاراگراف ها و صفحات، به خوبی عبارات و توضیحات در چند زبان برنامه نویسی مختلف.

خود مستند ساز یعنی در هر زمان شما می توانید حروف مشخص، **Ctrl+H**، را تایپ کنید تا بفهمید انتخابهای شما چه هستند. همچنین شما می توانید برای اینکه بفهمید هر دستوری چه کاری انجام می دهد و یا وابسته به چه موضوعی است، از آن استفاده کنید. منعطف یعنی شما می توانید تعریف دستورات Emacs را کمی تغییر دهید. برای نمونه، اگر شما از زبان برنامه نویسی استفاده می کنید که در آن توضیحات با **!**** شروع می شود و با **!**** خاتمه می یابد، شما می توانید به دستورات پردازش توضیحات Emacs بگویید که از آن ها به عنوان رشته استفاده کند. نوع دیگر سفارشی کردن، ترکیب مجدد مجموعه دستورات است. برای نمونه، اگر شما چهار دستور حرکت اصلی مکان نما (بالا، پائین، چپ و راست) را بر روی کلیدها با الگوی الماسی ترجیح می دهید، می توانید کلیدها را در آن حالت تنظیم کنید.

نوسعه پذیر یعنی شما می توانید از سفارشی کردن ساده فراتر روید و دستورات و برنامه های کاملاً جدیدی در زبان Lisp بنویسید که توسط مفسر خود Emacs قابل اجراست. Emacs یک سیستم توسعه پذیر زنده است، بدین معنی که به تعداد زیادی تابع تقسیم شده است که یکدیگر را فراخوانی می کنند، هر کدام از آنها می توانند در میان یک جلسه ویرایش دوباره تعریف شوند. تقریباً هر قسمت Emacs می تواند بدون تهیه یک کپی جدا از تمام Emacs ها جایگزین شود. هم اکنون بیشتر دستورات ویرایش Emacs در Lisp نوشته شده، به جز چند مورد استثنا می توانستند در Lisp نوشته شوند ولی برای بازده بیشتر در C نوشته شده اند. اگرچه فقط یک برنامه نویس می تواند آن را توسعه دهد تا پس از آن همه از آن استفاده کنند.

زمانی که Emacs تحت سیستم پنجره X اجرا می کنید، از منوها و دکمه های مناسب خودش استفاده می کند، اما Emacs می تواند بسیاری از ویژگی های محیط گرافیکی را در ترمینالهای متنی پیاده کند. برای نمونه، شما می توانید در یک زمان به چند فایل نگاه کنید یا آنها را ویرایش کنید، متنی را بین فایلها انتقال دهید، و زمانی که دستورات shell اجرا می شوند فایلها را ویرایش کنید.

(Vi(m - 6.1.2.3

Vim مخفف Vi Improved می باشد. قبلاً به صورت Vi IMitation بود، ولی به خاطر پیشرفت بسیار، تغییر نام مناسب به نظر می رسید. Vim ویرایشگر متنی است که شامل تقریباً تمامی دستورات از برنامه یونیکسی **vi** و بسیاری دستورات جدید است.

دستورات در ویرایشگر **vi** فقط از طریق صفحه کلید وارد می شوند، که این امتیاز را دارد که شما می توانید انگشتانتان را بر روی صفحه کلید قرار دهید و با چشمانتان صفحه نمایش را نگاه کنید، به جای اینکه بارها بازویتان را به دنبال ماوس حرکت دهید. البته برای کسانی که آن را می خواهند، نسخه پشتیبانی ماوس و رابط کاربری گرافیکی (GUI) فعال می شود.

سراسر این کتاب ما برای ویرایش کردن فایل ها به **vi** یا **vim** مراجعه خواهیم کرد، البته شما آزاد هستید از ویرایشگر انتخابی تان استفاده کنید. با وجود این ما به شما توصیه می کنیم حداقل اصول **vi** را بدانید، زیرا ویرایشگر متنی استاندارد بر روی تقریباً هر سیستم یونیکسی است، زمانی که Emacs یک بسته انتخابی است. ممکن است اختلاف اندکی بین سیستم ها و پایانه های مختلف باشد، ولی نکته اصلی این است که اگر شما بتوانید با **vi** کار کنید، شما می توانید با هر سیستم یونیکسی کار کنید.

6.2- استفاده از ویرایشگر Vim

6.2.1- دو وضعیت

ویرایشگر **vi** ابزار بسیار قدرتمندی است و راهنمای درون ساخت آماده بسیار گسترده ای دارد، که شما می توانید با دستور **help:** هنگامی که برنامه آغاز می شود (به جای استفاده از **man** یا **info**، که اطلاعات زیادی را شامل نمی شود) آن را فعال کنید. ما در اینجا فقط اصول را مطرح می کنیم تا شما را راه بیاندازیم.

چیزی که باعث می شود **vi** برای مبتدیان گیج کننده به نظر برسد این است که **vi** می تواند در دو حالت عمل کند: حالت دستوری و حالت درجی. ویرایشگر همیشه در حالت دستوری شروع به کار می کند. دستورات، شما را میان متن انتقال می دهد، جستجو می کند، جایگزین می کند، قسمتی را نشانه گذاری می کند و بقیه وظایف ویرایش را اجرا می کند، و بعضی از آنها ویرایشگر را به حالت درج تغییر می دهند.

تلفظ

تلفظ می شود "وی - آی".

6.2.2- دستورات مقدماتی

6.2.2.1- حرکت در میان متن

حرکت در میان متن معمولاً بوسیلهء کلیدهای جهت دار ممکن است. اگر ممکن نبود، سعی کنید از:

• **h** برای حرکت مکان نما به چپ

• **l** برای حرکت به راست

• **k** برای حرکت به بالا

• **j** برای حرکت به پایین

استفاده کنید.

SHIFT-G اعلان را در انتهای سند قرار می دهد.

6.2.2.2- اعمال مقدماتی

• **dd** **n** از محل کنونی مکان نما **n** خط را پاک می کند.

• **dw** **n** از طرف راست مکان نما **n** کلمه را پاک می کند.

• **x** حرف محلی که مکان نما در آن است پاک می کند.

• **n:** به خط **n** امر فایل حرکت می کند.

• **w:** فایل را ذخیره می کند (می نویسد).

• **q:** از ویرایشگر خارج می شود.

• **q!** خروج اجباری زمانی که شما می خواهید از فایلی که شامل تغییرات ذخیره نشده است خارج شوید.

• **wq:** ذخیره می کند و خارج می شود.

• **w newfile:** متن را در یک فایل جدید ذخیره می کند.

• **!wq:** برای باطل کردن مجوز فقط خواندنی (چنانچه شما مجوز باطل کردن مجوزها را داشته باشید، برای مثال زمانی که از کاربر *root* استفاده می کنید).

• **astring** رشته را در متن جستجو می کند و مکان نما را در اولین محلی که با رشته مطابقت داشت قرار می دهد.

• **/**جستجوی قبل را دوباره تکرار می کند و مکان نما را در محل تطبیق شده بعدی قرار می دهد.

• **\$,1: swordanotherwordg** سراسر متن کلمه ای را جایگزین کلمه دیگری می کند.

• **yy** قسمتی از متن را کپی می کند.

• **n p** متن کپی شده را n بار درج می کند.

reco فایل را پس از یک وقفه غیر منتظره بازسازی می کند.

6.2.2.3- دستوراتی که ویرایشگر را به حالت درجی تغییر می دهد

a الحاق می کند: قبل از اینکه به حالت درج تغییر کند، مکان نما را به اندازه یک حرف به سمت راست حرکت می دهد. 0.

i درج می کند. 1.

o یک خط خالی زیر محل فعلی مکان نما درج می کند و مکان نما را در آن خط قرار می دهد. 2.

می توانید با فشار دادن کلید **Esc** ویرایشگر را به حالت دستوری تغییر دهید. چنانچه به دلیل قدیمی بودن نسخه vi، که پیغام "INSERT" را نمایش نمی دهد، مطمئن نیستید در چه حالتی قرار دارید، **Esc** را تایپ نموده و مطمئن شوید در حالت دستوری قرار دارید. ممکن است سیستم هنگامی که شما در حالت دستوری قرار دارید با فشار دادن کلید **Esc** هشدار کوچکی بدهد، با صدا دادن یا نمایش یک زنگ (بر روی صفحه نمایش). این یک رفتار عادی است.

6.2.3- یک راه آسان

به جای خواندن متن، که کاملاً خسته کننده است، شما می توانید از vimtutor برای آموختن اولین دستورات Vim استفاده کنید.

این یک خودآموز سی دقیقه ای است که اصولی ترین وظایف Vim را طی هشت تمرین آسان آموزش می دهد. با وجود اینکه شما نمی توانید همه چیز را درباره vim طی نیم ساعت بیاموزید، خودآموز طوری طراحی شده است تا دستورات لازم را شرح دهد تا شما بتوانید به راحتی از Vim به عنوان یک ویرایشگر همه منظوره استفاده کنید.

در یونیکس و مایکروسافت ویندوز، چنانچه Vim به طور صحیح نصب شده باشد، شما می توانید با وارد کردن دستور vimtutor این برنامه را از shell یا خط فرمان اجرا کنید. این دستور یک نسخه کپی از فایل خودآموز تهیه می کند، بنابراین شما می توانید آن را ویرایش کنید بدون اینکه برای نسخه اصلی خطر آسیب دیدن وجود داشته باشد. تعداد معدودی نسخه ترجمه شده از خودآموز وجود دارد. برای اینکه بفهمید آیا زبان شما موجود است، از کدهای دو-حرفی زبان ها استفاده کنید. برای فرانسوی به صورت **vimtutor fr** می باشد (چنانچه بر روی دستگاه نصب شده باشد).

6.3- لینوکس در کارهای اداری

6.3.1- تاریخچه

طی دو دهه اخیر به نوعی MS Office در دامنه کارهای اداری مسلط شده است، و رک و پوست کنده بگویم Microsoft Word، Excell و PowerPoint استانداردهای صنعت هستند که دیر یا زود مجبور هستید با آن روبرو شوید.

ثابت شده است وضعیت انحصار مایکروسافت مانع بزرگی برای ورود کاربران جدید به لینوکس است، بنابراین گروهی از توسعه دهندگان آلمانی پروژه StarOffice را شروع کردند، با این هدف که همزاد MS Office باشد، شرکت آنها، StarDivision، تا آخر دهه 1990 توسط Sun Microsystems خریده شد، دقیقاً قبل از انتشار نسخه 5.2 Sun . توسعه را ادامه داد ولی

دسترسی به منابع را محدود کرد. با وجود این، توسعه روی مجموعه اصلی در جامعه این سورس ادامه دارد، که باعث نام گذاری مجدد پروژه به نام OpenOffice شده است. هم اکنون OpenOffice برای سیستم‌های مختلف، شامل MS Windows ، MacOS ، Linux و Solaris (مایکروسافت ویندوز، لینوکس، سیستم عامل مک، سولاریس) موجود است. تصویر نمونه ای در بخش 1.3.2 موجود است.

تقریباً به طور همزمان، توسعه چند پروژه دیگر آغاز شد. همچنین یکی از معمولترین معادلها برای MS Office ، برنامه KOffice می باشد، بسته ای که بین کاربران KDE و Suse عمومیت دارد. این محصول برنامه ای متناسب با MS Word و Excell را عرضه می کند.

پروژه های کوچک تر، با برنامه های خاص MS Office سر و کار دارند، مانند Abiword و MS Wordview برای سازگاری با سندهای Word ، و Gnumeric برای مشاهده و ایجاد سندهای سازگار با Excell.

6.3.2- بسته های نرم افزاری و برنامه ها

معمولاً توزیع های کنونی به همراه همه ابزارهای لازم می آیند. از آنجایی که راهنماهای بسیار خوب و فهرست های قابل جستجو در منوهای help پشتیبانی می شود، ما وارد جزئیات نمی شویم. به عنوان مرجع، مستندات سیستم خود را ببینید یا به وب سایت های پروژه ها مراجعه کنید، به عنوان مثال:

0. www.openoffice.org

1. www.koffice.org

2. www.sourceforge.com, www.freshmeat.net برای پروژه های متعدد دیگر.

6.3.3- ملاحظات

6.3.3.1- کاربرد اصلی اسناد Office

سعی کنید استفاده از اسناد Office را محدود کنید به هدف اصلی که برای آن در نظر گرفته شده بود: کارهای اداری.

یک مثال: چیزی که بیشتر کاربران لینوکس را دیوانه می کند، وقتی شما نامه ای برای آن ها بفرستید که در متن نامه چیزی شبیه این را بگوید: "سلام، می خواهم چیزی بگویم، پیوست را ببین"، و زمانی که پیوست یک سند سازگار با MS Word باشد مثل: "سلام دوست من، کار جدید چه طوره؟ و آیا وقت داری فردا با من ناهار بخوری؟" همچنین تصور بد دیگر، پیوست امضای شما در چنین فایلی است. برای مثال، وقتی می خواهید پیام ها یا فایل ها را امضا کنید، از قالب های PGP-GNU ، GPG ، Privacy Guard سازگار یا گواهی (SSL (Secure Socket Layer استفاده کنید.

6.3.3.2- تنظیمات کاربری سیستم و فایل ها

در فصل بعد، ما تنظیمات محیطمان را شروع می کنیم، و این ممکن است شامل ویرایش انواع فایل‌هایی باشد که چگونگی رفتار یک برنامه را مشخص می کند.

این فایل ها را با هیچ Office Component ای ویرایش نکنید!

ویژگی های قالب پیش فرض باعث می شود به برنامه چند خط کد، برای شناسایی قالب فایل و فونت های استفاده شده اضافه کند. این خطوط با توجه به برنامه ها به طور صحیح تفسیر نمی شود و باعث بروز اشکالات یا توقف برنامه در زمان خواندن این فایل ها می شود. در برخی موارد، شما می توانید فایل ها را به عنوان متن ساده (بدون فرمت) ذخیره کنید، ولی زمانی که این کار برای شما عادت شود به زحمت خواهید افتاد.

6.3.3.3- ولی من یک ویرایشگر متن گرافیکی می خواهم!

چنانچه شما اصرار دارید، **gedit** یا **xedit** را آزمایش کنید: این برنامه ها فقط برای فایل های متنی استفاده می شود، که در آن ها آنچه ما نیاز داریم موجود است. اگر شما قصد دارید کار جدی انجام دهید، حتماً از یک ویرایشگر متنی واقعی مثل **vim** یا **emacs** استفاده کنید.

6.4- خلاصه

در این فصل آموختیم که چگونه از يك ویرایشگر استفاده کنیم. با وجود اینکه استفاده از يك ویرایشگر خاص بستگی به شما دارد، لازم است حداقل چگونگی استفاده از يك ویرایشگر را بدانید.

ویرایشگر Vi بر هر سیستم یونیکس موجود است.

بیشتر توزیع های لینوکس شامل مجموعه office و يك ویرایشگر متن گرافیکی هستند.

6.5- تمرین ها

این فصل فقط يك تمرین دارد: برنامه Vim tutor را با وارد کردن **vimtutor** در جلسه ترمینال آغاز کنید، و کار با آن را شروع کنید.

ممکن است شما **emacs** را با تایپ **Ctrl+H** شروع کنید و سپس با **T** خودآموز Emacs را احضار کنید.

تمرین تنها راه است!